

Михальчук Т.

Студент факультету економіки та управління
Східноєвропейський національний університет
ім. Лесі Українки, м. Луцьк

Науковий керівник: **Волинець І.Г.**

К.е.н., ст. викл. Східноєвропейський національний
університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк

СУТНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

У наш час у діяльності вітчизняних промислових підприємств зберігається тенденція до зростання кризових явищ. Вони обумовлені внутрішніми факторами: відсутністю обґрунтованої стратегії, неготовністю до змін ринкової кон'юнктури, невідповідністю кваліфікації та мотивації управлінського персоналу, неефективністю використання ресурсів. Тому підприємства та організації в умовах інноваційного розвитку повинні шукати нові шляхи досягнення більш високої продуктивності бізнесу, підтримки конкурентних переваг за рахунок ефективного використання ресурсів та оптимальної організації виробництва.

Одним із таких шляхів є впровадження та ефективне використання інформаційно-комунікаційних технологій, що дозволяють менеджменту адекватно реагувати на нові виклики, що стосуються глобалізації економіки, багатократного посилення конкуренції за

споживача, зростання темпів науково-технологічного прогресу, зі збільшенням масштабів, ускладненням технологій та зростанням ролі інформаційних потоків у виробництві [1].

Науковці досліджували різні підходи щодо автоматизації управлінського процесу та його складових на підприємстві, сутність основних понять, вплив комп'ютеризації на прийняття управлінських рішень.

У науковій літературі існує багато означень поняття «інформаційна система». Однак, як показують дослідження, єдиного усталеного і загальноприйнятого визначення не існує. Залежно від необхідності у різних випадках застосовують різні думки.

Є. Панченко вважає, що в основі інформаційних систем знаходяться інформаційні моделі, які описують і регламентують інформаційні потоки в управлінні за допомогою певних алгоритмів і процедур фіксування та оброблення інформації [2].

Н. Юрчук під інформаційною системою розуміє взаємозв'язана сукупність концепцій, методів, технологій, технічних і програмних засобів, використовуваних для автоматизації процесів збору, реєстрації, обробки, зберігання та видачі інформації споживачу в інтересах досягнення поставленої мети [3].

Вчений М. Твердохліб дає таке визначення інформаційної системи – це сукупність різноманітних взаємопов'язаних або взаємозалежних усебічних відомостей про стан об'єкта управління та процеси, що відбуваються на ньому і які виражені в показниках і інших інформаційних сукупностях, зібраних та оброблених за допомогою технічних (інформаційних і обчислювальних) засобів за визначеною методикою та заданих алгоритмах, і які відповідають вимогам керівної системи при її впливі на керовану [4].

Згідно визначення А. Орлова, інформаційна система – це операційне середовище, яке здібне надавати менеджерам та спеціалістам актуальну та достовірну інформацію про всі бізнес-процеси підприємства, необхідну для планування операцій, їх реєстрації, виконання та аналізу [5].

Як і будь-яка інша система, інформаційна система володіє певними характеристиками, зокрема це:

- збереження вкладених інвестицій,
- надійність, що відображається в гарантії зараження та доступу до необхідних даних,
- можливість розширення,
- ступінь автоматизації практично всіх видів діяльності
- доступність ціни тощо.

Проведені дослідження дають змогу виділяти такі функції інформаційних систем на підприємстві:

1. Збір і реєстрація даних, які передбачають одержання внутрішньої і зовнішньої управлінської інформації. Функції збору і реєстрації можна суміщати в часі або виконувати послідовно. Можливі такі варіанти їх здійснення [6, с. 29]:

- шляхом вимірювань (спостережень) фактів, що відбуваються, і введення даних в систему вручну за допомогою клавіатури і / або яких-небудь маніпуляторів;
- напівавтоматично введенням у комп'ютер з деяких носіїв і, за необхідності, їх оцифровки;
- автоматично за допомогою різного роду давачів або обміну даними з іншими автоматизованими системами.

2. Збереження інформації, тобто нагромадження і об'єднання даних для подальшої обробки. Ця функція пов'язана з необхідністю управління двома видами ресурсів: ресурсами даних, що зберігаються, і ресурсами пам'яті.

3. Обробка інформації – це сукупність арифметичних і логічних операцій, сортування, об'єднання, зображення у формі, необхідній для прийняття управлінського рішення. Деякі інформаційні системи здатні надавати користувачам тільки інформаційні ресурси, раніше введені в систему, і які зберігаються в ній без жодної трансформації. Такі можливості

найчастіше трапляються в системах текстового пошуку, які видають користувачу документи, що задовольняють умови запиту.

4. Передавання даних, тобто переміщення видів управлінської інформації з одного місця в інше. Можливі два варіанти організації передавання даних [7, с.33]: фізичне переміщення носіїв (кур'єром, транспортом, поштою); дистанційне передавання носіїв інформації по лініях зв'язку у вигляді сигналів.

Огляд літературних джерел показав, що інформаційну систему в умовах інноваційного розвитку потрібно формувати з врахуванням таких принципів:

1) повноти інформаційного забезпечення. Будь-яка інформаційна система – це інструмент технології управлінської діяльності. З одного боку, вона повинна максимально враховувати особисті якості і стиль роботи керівника, а з іншого, інформаційні системи не можуть бути абсолютно персоніфіковані, оскільки у разі зміни керівництва довелось б розробляти нову інформаційну систему. Отже, постає вимога інваріантності і універсальності системи, яка б мала здатність адаптуватись до специфіки роботи керівника без серйозних змін програмного забезпечення і реорганізації бази даних;

2) адаптації до потреб, стилю і методів роботи конкретного керівника;

3) прямої участі керівників усіх рівнів ієрархічної структури підприємства під час розроблення інформаційної системи. Лише в цьому разі запроектована система буде ефективною;

4) інформаційної незалежності керівників. Потрібно визначити неоптимальною ту ситуацію, коли керівник хоче знати фактичний стан справ щодо напрямку своєї діяльності і повинен звертатись до особи, котра очолює відповідну функціональну службу. Такі ситуації характерні для підприємств, що не попереджають виникнення небажаних обставин, а працюють лише над їх ліквідацією. Практика підготовки численних довідок, звітів тощо якраз і відображає інформаційну залежність керівників від фахівців з оброблення і підготовки результатної інформації;

5) інформаційного рівноправ'я. Намагання керівника бути краще поінформованим є звичайним явищем для будь-якого керівника, а це відображає факт розподілу функцій і делегування повноважень. Цей психологічний фактор необхідно враховувати керівникам вищих рівнів. Вони за допомогою інформаційної системи мають можливість отримувати різноманітну інформацію про стан підприємства, минаючи керівництво функціональних служб. Це спонукає останніх підвищувати рівень власної інформованості і компетентності, що загалом позитивно впливає на підвищення рівня управлінської діяльності на підприємстві. За таких умов починають розуміти і цінувати значення інформації, що забезпечує достатній рівень інформаційного рівноправ'я, достовірність і своєчасність отриманої інформації [8].

Отже, у результаті проведеного дослідження, зазначимо, що під інформаційною системою підприємства варто розуміти сукупність різноманітних взаємопов'язаних концепцій, методів, технологій, технічних і програмних засобів, персоналу підприємства, що здійснюють вплив на цей комплекс з метою обробки наявної інформації для досягнення поставленої мети та прийняття ефективних управлінських рішень.

Впровадження інформаційних систем на підприємствах має значні перспективи, оскільки надасть можливість значно підвищити рівень продуктивності праці та якості продукції.

Список використаних джерел:

1. Полуектова Н. Р. Моделювання механізмів розвитку інформаційних систем управління ресурсами підприємства [Текст] : дисертація на здобуття наукового ступеня докт. екон. наук : 08.00.11 – математичні методи, моделі та інформаційні технології в економіці / Наталія Робертівна Полуектова. – Харків, 2016. – 479 с.

2. Економічна енциклопедія: У трьох томах. / Редкол.: С. В.Мочерний (відп. ред.) та ін. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2000. – 864 с.

3. Юрчук Н. П. Інформаційні системи в управлінні діяльністю підприємства [Електронний режим] / Н. П. Юрчук // Агросвіт. – 2015. – № 19. – С. 53-58. – Режим доступу : http://www.agrosvit.info/pdf/19_2015/12.pdf
4. Твердохліб М. Г. Інформаційне забезпечення менеджменту: Навч. посібник. – Вид. 2-ге, доп. та перероб. – К. : КНЕУ, 2002. – 224 с.
5. Орлов А. И. Менеджмент: ученик / А. И. Орлов. – М. : Издательство «Изумруд», 2003. – 632 с.
6. Когаловский М. Р. Перспективные технологии информационных систем. – М. : ДМК Пресс; Компания АйТи, 2003. – 288 с.
7. Інформаційні системи і технології в економіці: Посібник для студентів ВНЗ / За ред. Пономаренка В. С. – К. : Видавничий центр “Академія”, 2002. – 544 с.
8. Георгіаді Н. Г. Інформаційні системи управління: сутність, види, функції, принципи побудови [Електронний ресурс] / Н. Г. Георгіаді. – 2005. – Режим доступу : http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/35806/1/7_28-34.pdf

Мороз М.В.

Студентка факультету економіки та управління
Східноєвропейський національний
університет ім. Лесі Українки, м. Луцьк

КОМПЛЕКСНА СИСТЕМА ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

В діяльності підприємств виникають різні небажані явища, які виникають в результаті несприятливої економічної політики держави, протиправних дій конкурентів, кризових явищ в економіці, непередбачуваних змін кон'юнктури ринку, стихійного лиха, надзвичайних подій, управлінської некомпетентності, соціальної напруги та завдають шкоду інтересам підприємства тощо. Надійний захист будь-якого підприємства можливий лише за умови комплексного та системного підходу до його організації. Тому однією з важливих передумов розвитку підприємства є його система економічної безпеки.

Так і в літературі, і в господарській практиці є дуже багато думок щодо визначення поняття системи забезпечення економічної безпеки підприємства. Так, В.П. Мак-Мак стверджує, що система безпеки підприємства представляє сукупність таких структурних елементів, як: наукова теорія безпеки, політика і стратегія безпеки, засоби та методи забезпечення безпеки, концепція безпеки. [1] В.І. Ярочкин визначає систему безпеки як «організовану сукупність спеціальних органів, служб, засобів, методів, та заходів, що забезпечують захист життєво важливих інтересів особистості, підприємства, держави від внутрішніх і зовнішніх загроз» [2]. Але у цих визначеннях системи безпеки відсутня вказівка на необхідність комплексного підходу до управління. Це необхідно в силу того, що об'єкт захисту є складним і багатоаспектним явищем. Комплексний підхід передбачає врахування в управлінні об'єктом усіх основних його аспектів і всі елементи керованої системи розглядаються тільки в сукупності, цілісності та єдності. Даний висновок в повному обсязі відноситься до системи забезпечення економічної безпеки підприємства. Тому пропонується ввести поняття «комплексна система забезпечення економічної безпеки підприємства», яке в себе включає сукупність взаємопов'язаних заходів організаційно-економічного та правового характеру, що здійснюються з метою захисту діяльності підприємства від реальних або потенційних дій фізичних або юридичних осіб, які можуть призвести до економічних втрат.